

Verkiezingsprogramma 2022-2026

SAMENLEVING AAN ZET

Onze keuzes voor het versterken van een evenwichtige samenwerking in de gemeente Loon op Zand

Door de algemene ledenvergadering van het CDA in de gemeente Loon op Zand vastgesteld op 20 oktober 2021

INHOUDSOPGAVE

1	WOORD VOORAF	2
2	SAMENVATTING	3
3	INLEIDING	5
4	RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, WONEN, VERKEER EN VERVOER	6
5	WERKEN EN LOKALE ECONOMIE	10
6	CULTUURBEHOUD, NATUUR, RECREATIE EN MILIEU	13
7	INTEGRALE VEILIGHEID	16
8	WELZIJN EN ZORG	18
9	ALGEMEEN BESTUUR EN BESTUURLIJKE VERNIEUWING	22
10	KIJK OP DE KERNEN	24
	10.1 KIJK OP DE KERN KAATSHEUVEL	
	10.2 KIJK OP DE KERN LOON OP ZAND	
	10.3 KIJK OP DE KERN DE MOER	
11	SPEERPUNTEN	26
 BIJLAGE		
	LIJST VAN GERAADPLEEGDE EXTERNE BRONNEN/DOCUMENTEN	28

1 WOORD VOORAF

Motto

Het is inmiddels goed gebruik het verkiezingsprogramma een motto te geven. Wij hoefden niet lang na te denken om het landelijke motto, zoals dat in de CDA Handreiking voor gemeentelijke verkiezingsprogramma's 2022-2026¹ is verwoord, over te nemen: **Samenleving aan zet**. Het vormt de opvolging van vier jaar *Ruimte aan de samenleving* geven. Met elkaar wil het CDA bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor elkaar, waarin mensen tot hun recht komen en waarin het goed en veilig wonen, werken en leven is.

Waarom dit programma?

In het verkiezingsprogramma geven wij aan wat het CDA in de gemeente Loon op Zand voor ogen heeft in de raadsperiode 2022-2026. Daarmee is het programma:

- richtinggevend voor de gekozen raadsleden van het CDA. Zij gebruiken dit document als handleiding bij de uitoefening van hun werkzaamheden;
- bepalend voor de coalitieonderhandeling. Het CDA wenst vanzelfsprekend zoveel mogelijk van zijn gedachtegoed te realiseren;
- een evaluatie-instrument voor het partijbestuur om te beoordelen hoe de gekozen CDA-raadsleden de standpunten tot uitvoering brengen;
- een informatiemiddel voor iedere geïnteresseerde.

Hoe wordt dit programma in praktijk gebracht?

Het CDA staat voor de gedeelde waarden en tradities die ons verbinden. Wij bouwen bruggen om verschillen tussen partijen te beslechten. In het compromis met andere partijen tracht het CDA dan ook zijn speerpunten uit het programma te verwezenlijken. Dat vangt aan bij de vorming van een coalitie met de partijen in de raad en het gemeentebestuur. Het CDA is het aan zijn achterban verplicht er met het ambiëren van de bestuursverantwoordelijkheid voor te zorgen dat het CDA-gedachtegoed in onze gemeente wordt geborgd.

Het zoeken naar een zo optimaal mogelijk compromis is gedurende de gehele raadsperiode ons uitgangspunt. Bij ieder besluit wordt er nadrukkelijk op gelet in hoeverre het CDA zijn speerpunten verwezenlijkt in de besluitvorming tussen het college en de raad.

Het CDA is zich ervan bewust dat in het compromis met andere fracties niet altijd de eigen speerpunten worden verwezenlijkt. Het is een bewuste keuze in de uitwerking van het verkiezingsprogramma de ruimte te houden als het gaat om de concrete oplossing. Die wordt gevormd in het overleg met de raad, college en overige betrokkenen op het moment zelf.

Wij bedanken iedereen die bij de totstandkoming van dit programma inbreng heeft geleverd. Wij blijven uiteraard open staan voor uw inbreng nu en in de komende raadsperiode.

Het bestuur van het CDA in de gemeente Loon op Zand, 13 oktober 2021.

---

¹ BSV-Handreiking Verkiezingsprogramma 2022-2026

2 SAMENVATTING

Kan Loon op Zand zelfstandig blijven?

Loon op Zand, met ruim 23.000 inwoners, denkt na over zijn bestuurlijke toekomst. De gemeente heeft haar inwoners en ondernemers gevraagd wat zij belangrijk vinden en hoe zij over de toekomst denken. Loon op Zand heeft bepaald geen vet op de botten. Ruimte voor tegenvallers is er nauwelijks. De gemeente kan haar beloftes dan ook niet altijd nakomen, zeggen verenigingen en maatschappelijke organisaties.

Adviesbureau Berenschot schrijft in zijn rapport dat Loon op Zand, als kleine gemeente, niet altijd kan bieden wat nodig is. De ambtelijke organisatie wil wel, maar kan vaak niet. Te weinig menskracht en te weinig expertise zijn daarvan de oorzaken. Een kleine gemeente heeft ook voordelen, vinden inwoners. De betrokkenheid is groot. Meer samenwerken met andere gemeenten, maakt de gemeente slagvaardiger en efficiënter.

Met Samen Loont maakten het college en de gemeenteraad in 2016 de stap door te groeien naar een sterkere regiegemeente. Samenwerken maakt de eigen organisatie namelijk minder kwetsbaar (één van de vier K's: kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid en klantgerichtheid). Hoe staat onze gemeente ervoor? Een sterke regiegemeente vergt ook meer participatie van en met de gemeenschap.

In de praktijk blijkt het soms lastig inwoners blijvend te betrekken; veel inwoners kunnen of willen simpelweg niet meedoen. Vaak ontbreken de competenties en tijd bij de gemeente om de vanuit democratisch oogpunt gewenste dialoog met de samenleving te organiseren, zeker op langere termijn. Oftewel, waar ligt de grens? Waar is de samenleving zelf aan zet of waar moet juist de gemeente initiatiefnemer zijn en kijken hoe zij de samenleving wil en kan betrekken?

Doorpakken over de bestuurlijke toekomst

Het CDA is zich doordrongen van de ernst van de zaak over de staat van onze gemeente. Niets doen is voor het CDA geen optie. Daarom wachten wij niet af hoe onze gemeente op orde kan worden gebracht. De andere Loonse partijen doen dat juist wel. Het CDA wil na de verkiezingen doorpakken om zo onze beloften aan u direct waar te maken. Het CDA heeft vertrouwen in de ambtelijke organisatie, maar weet dat grote vraagstukken op stapel staan zoals nieuwe maatschappelijke opgaven, de energietransitie, infrastructuur, klimaatplannen en invoering van de Omgevingswet.

Het CDA wil dat Loon op Zand een zelfstandige gemeente blijft. Wij vragen ons serieus af of dat wel gaat. Loon op Zand is een kleine gemeente, heeft weinig vet op de botten en de ambtelijke organisatie staat onder druk. Als kleine gemeente is het lastig om alle kennis in huis te hebben in een steeds ingewikkeldere maatschappij. Het CDA wil niet dat onze inwoners jaren wachten voordat ze weten hoe de gemeente verder gaat. Wij pakken samen met u kordaat door.

Samen werken aan onze toekomst

In ons verkiezingsprogramma geeft het CDA aan hoe Loon op Zand gaat investeren in de organisatie en hoe de dienstverlening aan u en de financiën op orde worden gebracht. Onze keuzes voor Loon op Zand zijn:

1. Zorgzaam Loon op Zand: samen zorgen voor elkaar;
2. Verbonden Loon op Zand: voor een krachtige en verantwoordelijke samenleving;
3. Bestuurlijke toekomst Loon op Zand: voor een dienstbare overheid én eerlijke en duurzame economie.

De verbondenheid tussen inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties staat voor het CDA centraal. In de praktijk blijkt wel dat het lastig is iedereen te betrekken om blijvend met elkaar de maatschappelijke opgaven uit te werken. De gemeente dient volgens ons, door zich dienstbaar op te stellen, de samenleving tijdig te betrekken bij het uitvoeren van haar taken.

Met het visiedocument “*Zij aan zij, Toekomstperspectief voor Nederland in 2030*” en het verslag Van Zwol, “*Recht doen, gezond leven en verschil verbinden*”, heeft het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA het christendemocratisch gedachtegoed en de uitwerking daarvan in de politiek van alledag op een eigentijdse manier verwoord.

Zij aan zij (2020), is te downloaden via www.cda.nl/wi/zij-aan-zij

Verslag Van Zwol (2021) is te downloaden via: www.cda.nl/vanzwol

Wie wij zijn volgens Van Zwol:

Uit de gesprekken die zijn gevoerd, kwamen vier karakteristieken naar voren die kenmerkend zijn voor het profiel van christendemocratische politiek.

- Midden in de samenleving: Herkenbaar is het CDA vooral wanneer het zich richt op verbinden en overbruggen in de samenleving. Tussen mensen, tussen belangen, tussen organisaties en tussen naties.
- Volkspartij die ieder mens telt: Anders dan een populistische partij zoekt een volkspartij altijd naar het algemeen belang. Niet wie of wat je bent, maar wat je bijdraagt aan de samenleving is bepalend. In de woorden van de eerste partijvoorzitter Piet Steenkamp: Het CDA is een anti-polarisatiepartij.
- Vaste waarden: Wij leven als mensen niet in een vacuüm; we bouwen verder op wat onze voorouders hebben opgebouwd en we moeten het leven en de aarde op de best mogelijke manier doorgeven aan volgende generaties.
- Nieuwe wegen: De christendemocratische politiek staat niet stil, maar vormt een agenda van vernieuwing. Wij hebben vaste waarden met een blik op de toekomst, met lef om nieuwe wegen te bewandelen. Wij zijn niet bang om keuzes te maken die op de korte termijn pijn doen, maar die nodig zijn voor het land en de planeet die wij doorgeven aan komende generaties.

Het appel van de christendemocratie aan Nederland en Europa in de 21e eeuw is: laten we elke dag opnieuw werken aan een samenleving die niet draait om 'ieder voor zich', maar om 'zij aan zij'. Dat maakt onze volkspartij uniek vergeleken met alle andere politieke partijen.

3 INLEIDING

De gemeente is voor het CDA vooral een gemeenschap. Een gemeenschap waarin mensen samen leven. Voor een **sterke samenleving** zijn juiste verhoudingen tussen samenleving, markt en overheid nodig. In die samenleving staan mensen centraal – betrokken inwoners die met elkaar samenleven, werken en bouwen aan een gemeenschap. Burgerschap vraagt om een gedeeld besef van waarden en normen, van rechten en plichten. Daarbinnen ontstaat de ruimte voor solidariteit en voor verschil in opvattingen, ambities en vaardigheden.

Het CDA staat voor de gedeelde waarden die ons verbinden, voor de traditie van gerechtigheid, tolerantie en verantwoordelijkheid en voor de joods-christelijke wortels die ons land hebben gevormd. In een onrustige wereld vormen juist deze gedeelde **waarden en tradities** de identiteit van onze samenleving. Juist daarom wil het CDA onze waarden en tradities beschermen en doorgeven in opvoeding en onderwijs.

In de, door ons gewenste, sterke samenleving richten mensen met elkaar hun leven in via familie of gezin, buurt, vereniging, geloofs- of andere gemeenschappen. We zorgen en werken voor elkaar en met elkaar. In onze visie zijn gemeentelijke overheid en de markt dienstbaar aan de samenleving, en niet andersom!

In die sterke samenleving staat niemand er alleen voor. Dat geldt als eerste voor ons eigen thuis in **familie en gezin**, waarop je altijd terug kunt vallen, waar we elkaar helpen en verantwoordelijkheid voor elkaar nemen. Die belofte van **zorg voor elkaar** doen we ook als samenleving. Als iedereen weer verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en dat van anderen, vormen we met elkaar die samenleving waarin niemand aan zijn lot wordt overgelaten en waar de zorg voor onze ouderen, zieken en gehandicapten goed geregeld, en waar mogelijk onderling vormgegeven, is.

De keuzes voor de lokale samenleving die we doorgeven, vertalen we ook in een **eerlijke en duurzame economie**. In de eerlijke economie kiezen we voor eerlijke kansen voor iedereen en oplossingen voor de lange termijn. Ons plan voor een eerlijke economie versterkt de basis voor de welvaart en het welzijn van de komende generaties. Dat betekent dat we nu verstandig investeren in de economie van morgen: in kennis, innovatie en duurzame groei.

Daarbij is het niet zo dat de gemeentelijke overheid dit allemaal van bovenaf gaat regelen, maar de overheid helpt initiatieven vanuit de samenleving door ruimte te geven en mogelijk te maken. Met deze voorstellen gaan wij werken aan een gemeenschap waarin iedereen mee doet, nu en ook de komende generaties.

Leeswijzer

Gestreefd is naar een verkiezingsprogramma dat zich makkelijk laat lezen en een logische lijn volgt. Hoofdstuk 2 geeft een samenvatting. In hoofdstuk 3 worden de thema's geschetst waar onze keuzes op gebaseerd zijn om te werken aan een betere samenleving. Deze thema's zien we als uitgangspunten voor het verwoorden van onze politieke visie voor de komende vier jaar. De politieke visie is uitgewerkt aan de hand van zes beleidsthema's (hoofdstuk 4 t/m 9). In hoofdstuk 10 wordt het programma geprojecteerd op de drie dorpskernen. Het laatste hoofdstuk 11 geeft de belangrijkste speerpunten aan, die wij zoveel mogelijk willen realiseren.

4 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, WONEN, VERKEER EN VERVOER

4.1 Onze uitgangspunten

Ruimtelijke ontwikkeling

Nadat gemeenten de afgelopen jaren veel taken van het Rijk gekregen hebben op het sociaal domein is de volgende decentralisatie alweer aanstaande. In 2023 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Die bundelt wetgeving op het gebied van ruimte, natuur en milieu. Tevens worden veel bevoegdheden overgeheveld van Rijk naar gemeenten. Die stellen de gemeenten in staat om daadwerkelijk integraal omgevingsbeleid te gaan voeren en keuzes te maken met en voor de samenleving. Keuzes die niet alleen ruimtelijke gevolgen hebben, maar ook sociale en economische. Als voorbeeld noemen wij de herontwikkeling van de locaties van vrijkomende gebouwen en de inpasbaarheid hiervan in de sociale en economische ontwikkeling van de gemeente.

Voor het CDA zijn ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling twee uitgangspunten leidend, te weten: 'Van vrijblijvendheid naar betrokken' en 'Van grenzen naar ruimte'. In het eerste uitgangspunt maken mensen zelf hun leefomgeving en het tweede punt heeft betrekking op het meer verantwoordelijkheid laten nemen van mensen. In deze opvatting stelt het CDA zich op het standpunt dat de gemeente bij de ruimtelijke inrichting van de directe leef- en woonomgeving van inwoners de vrijheid verschaft burgers zoveel mogelijk zelf met plannen en ideeën te laten komen. De raad dient in het besluitvormingsproces hen zoveel mogelijk te betrekken bij de keuzes. Uiteraard is dit geen vrijbrief, omdat de gemeente zelf ook gehouden is aan hogere regelgeving. Het is een uitdaging voor de gemeente om mee te deinen met wijzigende marktopvattingen.

Inwoners en maatschappelijke organisaties tonen steeds meer belangstelling voor de ruimtelijke kwaliteit en het cultuurhistorische karakter van gebieden. Ook komt de leefbaarheid in het landelijk gebied verder onder druk te staan als gevolg van verschillende maatschappelijke of economische belangen. Ruimtelijk beleid vraagt zorgvuldige afstemming op de behoefte aan ruimte voor wonen, werken en recreëren. De nieuwe Omgevingswet geeft daar invulling aan. Het CDA stimuleert de initiatieven die naast bestaande land- en tuinbouw andere economische dragers in het landelijk gebied mogelijk maken. Tegen deze achtergrond dient de gemeente bij het maken van plannen voor ruimtelijke ingrepen zorgvuldig rekening te houden met landschappelijke, ruimtelijke, economische en cultuurhistorische aspecten.

Voldoende en betaalbare woningen

Voor mensen is wonen iets essentieels, zowel woning als leefomgeving. De woonwensen van inwoners staan centraal in het woonbeleid. Voor het CDA moet het woonbeleid gericht zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk. Dan gaat het om duurzame woningen, over woningen die aansluiten bij woonwensen en woningen die bestendig zijn in verschillende levensfasen. Het CDA wil dat de koers wordt verlegd naar vraaggestuurde bouw. Dit komt ten goede aan de duurzaamheid, omdat woningen langer aan gebruikerseisen voldoen. Ook de kwaliteit van de buurten is van groot belang.

Het CDA ziet mogelijkheden in het splitsen van woningen om het woningtekort te verlagen. Het CDA is er voorstander van het aantal restricties op woningsplitsing te beperken. Hierdoor kan invulling worden gegeven aan splitsen van woningen of vrijkomende bebouwing in het buitengebied.

In deze raadsperiode hanteert het CDA de volgende uitgangspunten:

- Wij zetten in op levensloopbestendige wijken, waarin kinderen vrolijk opgroeien en mensen gezond oud worden. Dat vergt goede voorzieningen waarin recht wordt gedaan aan de diversiteit aan mensen die de samenleving kent.

- De gemeente stimuleert vernieuwingen, zoals kleinschalige woonvormen voor ouderen die lijden aan een ernstige vorm van (ouderdoms-) of psychische aandoeningen en andere woonzorginitiatieven, zoals (pre-)mantelzorgwoningen waarin twee generaties dicht bij elkaar leven, maar wel met een eigen voordeur.
- Voor de bestaande woningvoorraad wil het CDA marktontwikkelingen stimuleren, zoals meer mogelijkheden voor combineren van wonen en werken en het toestaan van woningaanpassingen als mensen blijvende thuiszorg nodig hebben.
- Het CDA staat een actief doelgroepenbeleid voor als het gaat om woningbouw voor starters en senioren.
- De overheid dient een grotere rol te spelen op het gebied van collectief en particulier opdrachtgeverschap. Wij verwachten van de gemeente dat zij ruimte biedt aan en open staat voor initiatieven. Door inwoners ruimte te geven en zelf een rol te laten spelen in het bouwen van hun eigen woning of buurt, versterkt de cohesie en wordt de gemeente levendiger. Dat vraagt ook om minder regels waar dat kan. De ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt grijpen wij aan.
- De gemeente is in de kern geen projectontwikkelaar, wel kan zij de behoefte hebben om actief bij te dragen aan een goede oplossing van een vastgelopen projectontwikkeling. Met name bij inbreidingslocaties dient de gemeente naast een faciliterende, dan ook een stimulerende rol te vervullen om stagnatie te voorkomen.
- Bij 'grote' planontwikkelingen is het betrekken van inwoners, ondernemers of deskundigen van belangenorganisaties raadzaam, die met gebruikersogen de plannen op praktijkwaarde toetsen. Vormen van (individueel en collectief) particulier opdrachtgeverschap verdienen ondersteuning door de gemeente.
- De gemeente en de woningcorporatie(s) gaan experimenteren met vernieuwde woonvormen waarbij arbeid, wonen en zorg worden gecombineerd ter versterking van de participatiesamenleving.
- Om betaalbare huurwoningen voor alle doelgroepen blijvend mogelijk te maken, dienen afspraken te worden gemaakt met woningcoöperatie Casade en projectontwikkelaars.
- Vanuit het doorgeven naar de volgende generatie investeert het CDA in duurzame woningen. Dat doen wij bij voorkeur niet door het inzetten van subsidies, maar door maatregelen die meer maatschappelijk effect hebben. Voorbeelden hiervan zijn het gesprek aangaan met woningbouwcorporaties over de voordelen van verduurzamen ten opzichte van sloop en nieuwbouw, het investeren in duurzame maatschappelijke voorzieningen (buurtcentra, sportclubs, scholen) en collectieve voorzieningen die ten goede komen aan een duurzamere samenleving.

Vergunningen en handhaving

Door de introductie van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is inmiddels enige ervaring opgedaan met de integrale omgevingsvergunning voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu. Dit stelt de gemeente in staat tot betere afstemming van vergunningverlening en handhaving op deze terreinen. De Wabo leert ons inzien dat dit instrument bijdraagt aan minder administratieve lasten en een betere dienstverlening aan burgers en bedrijven. Die doelstelling blijft voor het CDA voorop staan: minder regels is ons uitgangspunt.

Bouw- en woningtoezicht

Op grond van wet- en regelgeving moet de gemeente actief optreden tegen zaken als illegale verhuur en onveiligheid. Bouw- en woningtoezicht is en blijft een belangrijke gemeentelijke taak. In de optiek van het CDA dient de verantwoordelijkheid van de gemeente Loon op Zand echter verder te gaan. Namelijk door particulieren, de wooncorporatie en ondernemers aan te spreken op hun verantwoordelijkheid voor beheer, onderhoud en veiligheid, en door zo nodig handhavend op te treden.

Het toepassen van kwaliteitseisen bij (nieuwe) woningen en renovatie, zoals aspecten van duurzaam bouwen en/of politiekeurmerk, energiebesparing, opwekking van duurzame (zonne-)energie is cruciaal. De gemeente voert een actief beleid tegen verloedering van woningen en bedrijfspanden. In voorkomende gevallen moet zelfs actief aankoopbeleid worden overwogen om herstructurering van het gebied te bevorderen.

De maatschappelijke tendens is dat bewoners meer keuzevrijheid en inspraak willen ten aanzien van hun directe leefomgeving. Daarbij gaat het niet alleen om de kwaliteit van de bebouwing zelf, maar ook om de inrichting, de inbedding in het groen en de vormgeving van het stratenpatroon. Dat vraagt dat de bewoners meer en meer worden betrokken bij de beeldkwaliteitsplannen.

Wij hanteren de volgende uitgangspunten in deze raadsperiode:

- Om te voorkomen dat de kwaliteit van onze leefomgeving zich gaat bewegen naar een bedenkelijk niveau zijn minimumeisen voor de beeldkwaliteit noodzakelijk.
- Het CDA is, gelet op de karakteristieke verschillen tussen de dorpen, een voorstander van het opstellen van architectonische impressies voor de dorpskernen. Intensief ruimtegebruik met behoud van het dorpskarakter, zoals niet te hoge etagebouw, alsmede passende variëteit in de bouwstijl van de omgeving, vinden wij van belang. Vanzelfsprekend vindt vaststelling plaats in nauwe samenspraak met de lokale bevolking.
- Het betrekken van de lokale bevolking bij de inrichting en beheer van groenvoorzieningen, openbare ruimte en pleinen in de wijken vergroot het draagvlak en inspireert het bestuur. De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Spel-, sport- en ontmoetingsruimten dragen bij aan preventieve gezondheidszorg, sociale ontwikkeling van kinderen en sociale ontmoeting in de buurt.

Creëer veilige en bereikbare openbare ruimte

De openbare ruimte moet veilig zijn, door bijvoorbeeld voldoende verlichting en door onoverzichtelijke situaties te voorkomen. Een sterke samenleving waarin we omzien naar elkaar bestaat niet zonder de fysieke mogelijkheid met elkaar in contact te treden. Bereikbaarheid is daarom niet alleen een ruimtelijk, maar ook een sociaal vraagstuk.

Balans tussen bouwen en groen. Ruimte voor bouwen staat op gespannen voet met ambities ten aanzien van groen en economie. Het CDA zoekt naar een goede balans. Bij bouwen in dorpen hoort een visie op de infrastructuur van winkels en welzijnsvoorzieningen. Kale woonwijken zonder levendigheid worden op den duur spookwijken.

Verkeersveiligheid

Een goede bereikbaarheid gaat hand in hand met goede verkeersveiligheid. Als mensen vrij bewegen dient dat wel veilig te kunnen. Het CDA is daarom voorvechter van veilige verkeerssituaties vooral bij maatschappelijke locaties zoals scholen, sportclubs en wijkcentra. Iedereen moet op een veilige manier aan het verkeer deelnemen.

Wij hanteren de volgende uitgangspunten in deze raadsperiode:

- Wij bepleiten een goede fysieke inpassing van maatschappelijke voorzieningen. In straten in de omgeving van deze voorzieningen worden bij voorkeur snelheidverlagende maatregelen genomen, zodanig dat handhaving op snelheid wordt uitgevoerd, is voldoende verlichting (sociale veiligheid) en komen goede parkeervoorzieningen.
- Fietsen is niet alleen gezond, maar ook een goede en duurzame manier van mobiliteit. Dit vergt wel goed onderhouden fietspaden en fietsroutes, zeker nu het gebruik van elektrische fietsen toeneemt. De gemeenten zorgt er daarom voor dat mensen van alle leeftijden die fietsen, dat ook op een goede en veilige manier kunnen.

Goed openbaar vervoer

Openbaar vervoer (ov) draagt bij aan betere bereikbaarheid. Het stelt mensen in staat om te participeren in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. Binnen, van en naar onze gemeente zijn goede openbaar vervoervoorzieningen belangrijk, onder andere om drukte en vervuiling in de kernen te verminderen.

Het CDA stelt zich open voor nieuwe initiatieven op dit gebied:

- Wij willen, samen met de provincie, goede concessies afsluiten voor het ov, waarin buurten goed bereikbaar blijven.
- Waar goed ov niet lukt, dient het CDA zich in te zetten voor alternatieven. Wij spelen met (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer nog beter in op de vraag van de reiziger.
- Ook nieuwe combinaties in het doelgroepenvervoer bieden mogelijkheden.
- Inwoners kunnen zelf bijdragen aan duurzaam vervoer door bijvoorbeeld gebruik te maken van huurauto's, autodelen etc. Ook bedrijven kunnen werknemers stimuleren tot duurzamer vervoer. Daarvoor helpt het als hindernissen worden weggenomen.
- Wij zetten ons in voor een goede aansluiting op regionale knooppunten.
- Wij vinden dat mensen met een beperking zonder hinder gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer.
- Het CDA blijft zich inspannen voor goede openbare vervoersverbindingen, zoals een goede doorstroom in de kernen en het voortzetten van de zogeheten Nightliner voor jongeren.

4.2 Speerpunten

- 1) Het CDA staat een actief doelgroepenbeleid voor als het gaat om woningbouw: voor starters (20 tot 25 procent van de nieuwbouw) en kleinschalige woonvormen voor senioren.
- 2) Maak woningsplitsing mogelijk door het beperken van restricties op dit gebied. Vooral in het buitengebied liggen kansen.
- 3) Voor het CDA staat voorop dat ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij helderheid over de criteria voor de gewenste beeldkwaliteit. Voor de inwoners moet het daarbij helder zijn welke regels en voorschriften in acht genomen dienen te worden bij het bouwen van de woning.
- 4) Goede communicatie tussen de gemeente en de belangrijkste economische drager in onze gemeente, de Efteling, dient erin te bewerkstelligen dat economische vraagstukken, ruimtelijke ambities en infrastructurele knelpunten integraal worden gezien in een totaaloplossing voor inwoners, Efteling en gemeente.
- 5) Het CDA blijft zich inspannen voor goede openbare vervoersverbindingen, zoals een goede doorstroom in de kernen en het voortzetten van de zogeheten Nightliner voor jongeren.

5 WERKEN EN LOKALE ECONOMIE

5.1 Onze uitgangspunten

Economische ontwikkeling

Economische waarderingsmaatstaven dwingen ons om bijna alles in klinkende munt uit te drukken. Ook als het niet meteen in geld valt uit te drukken. De leefbaarheid in onze kernen is echter onbetaalbaar. Dat geldt zeker voor ons landschap, waaraan wij verknocht zijn, maar ook voor onze detailhandel en boerenbedrijven, die vaak al decennia aan het dorp verbonden zijn. Er hoeft geen tegenstelling te zijn tussen duurzaamheid en economische ontwikkeling. Beide zijn immers nodig voor een groeiende werkgelegenheid.

Onze gemeente moet aantrekkelijk blijven voor ondernemers. De detailhandel staat onder druk. Deze ondernemers drukken echter wel een stempel op de lokale economie. De gemeente ondersteunt in deze hectische tijden ondernemers zoveel als mogelijk bij hun plannen om ondernemersgeest mogelijk te maken. Om leegstand in het winkelgebied te voorkomen is continuering van het overleg tussen gemeente, ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren noodzakelijk om samen naar oplossingen te zoeken.

Inlevingsvermogen en partnership is het credo voor het gemeentebestuur om tot een blijvend goed vestigings- en investeringsklimaat te komen. Regels zijn ervoor om ondernemers bij de planvorming te faciliteren.

Onze gemeente heeft een zichtbaar ondernemersloket. Hierdoor weten ondernemers hun weg naar de verschillende afdelingen te vinden. Het gemeentebestuur dient de dialoog blijvend te zoeken met de ondernemers en zo nodig met initiatieven te komen om oplossingsrichtingen concreet te maken.

Bedrijventerreinen

Het bedrijvenpark Kaatsheuvel biedt mogelijkheden om kleinschalige tot middelgrote bedrijven te huisvesten. Het CDA meent dat een dergelijke houding bijdraagt aan een zorgvuldig ruimtegebruik en het voorkomen van verpaupering.

Naast een goede ontsluiting, is 'schoon, heel en veilig' een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkeling en het beheer van bedrijventerreinen. De gemeente stimuleert parkmanagement en participeert zo nodig daarin. Met het oog op de schaarse ruimte verdient herstructurering van (delen van) een bedrijventerrein voorrang boven de aanleg van nieuwe. Met nieuwe initiatieven dient zorgvuldig te worden omgegaan vanuit ons recreatief-toeristische karakter.

Landbouw en vitaal landelijk gebied

De leefbaarheid op het platteland staat of valt nog steeds met een gezonde agrarische sector. Het CDA heeft voor deze sector altijd bijzondere aandacht gekoesterd. Wij blijven streven naar een evenwichtige balans tussen landbouw, natuur en recreatie: een buitengebied waar plaats is voor de natuurliefhebber, de boer en de recreant.

Coalities zijn nodig tussen natuurbeheerders (o.a. Natuurmonumenten) en de agrarische sector, waardoor boeren veel meer worden betrokken in het beheer van terreinen. Zo kan het bermonderhoud door land- en tuinbouworganisaties worden uitgevoerd. Het CDA wil bij noodzaak van groei vooral inzetten op hervestiging van bestaande agrarische bedrijven. De noodzakelijke vergroting van agrarische bedrijven betekent veelal de komst van grotere stallen. Het toelaten van dergelijke stallen is alleen acceptabel als inpassing in het landschap volgens kwalitatieve en objectieve normen mogelijk is.

In het geval een agrarisch bedrijf zijn bedrijfsactiviteiten beëindigt en voortzetting van een bedrijf niet mogelijk blijkt, is het CDA voorstander van transformatie naar bijvoorbeeld een woon- en/of recreatieve functie. Het geven van ruimte aan een zorgboerderij of een andere vorm van eigentijds ondernemerschap moet op voorhand niet worden uitgesloten. Ten slotte streven wij in het geval van hobbyboeren naar het flexibel omgaan in het buitengebied met de regels in het bestemmingsplan buitengebied voor schuilgelegenheden en agrarisch medegebruik.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Iedereen is gebaat bij een gezonde economie en werkgelegenheid. Hoewel een gemeente geringe invloed heeft op lokale economische ontwikkelingen, ondersteunt de gemeente in ieder geval het midden- en kleinbedrijf (MKB) bij het vormgeven van de ondernemersgeest. Het CDA vindt werk een goede basis van sociale zekerheid. Het biedt de mensen inkomen, sociale contacten, het gevoel een nuttige bijdrage te leveren aan de samenleving en de mogelijkheid zich te ontplooiën.

De groep die prioriteit verdient bij het toelaten naar werk, wordt gevormd door de jongvolwassenen, de jongeren tot en met 23 jaar, alsook de medioren, de groep van werkzoekende 50-plussers. De gemeente heeft een voorwaardenscheppende rol als het gaat om het verwerven of behouden van economische activiteit. Afstemming en samenwerking met andere gemeenten, ondernemers of belangenorganisaties in de regio is daarbij niet alleen vanzelfsprekend, maar gelet op de snel veranderende marktomstandigheden zelfs uiterst noodzakelijk.

Het CDA doet een appel op ondernemers in zijn algemeenheid en de Efteling als grootste werkgever in het bijzonder om hen kansen te bieden. Voorts wil het CDA dat alle bijstandsgerechtigde jongeren actief aan de slag gaan in een gemeentelijk traject. Wie (nog) geen diploma heeft, moet de kans krijgen om, eventueel in een leerwerktraject, alsnog een startkwalificatie te halen. Verder wil het CDA dat werkloze jongeren zoveel mogelijk gemeentelijke steun tegemoet zien in de vorm van sollicitatiecursussen en arbeidstrainingen.

Voor eenoudergezinnen die leven van een bijstandsuitkering moet een evenwichtige en verstandige balans worden gevonden tussen de ouderlijke zorgplicht en het zich beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt. Voor gezinnen met kinderen is het langdurig aangewezen zijn op de bijstand extra moeilijk, juist ook voor de kinderen. Daarom vindt het CDA dat de gemeente bij gezinnen met kinderen een maximale inspanningsverplichting heeft bij het bemiddelen van de ouder(s) naar werk.

Het CDA erkent dat het verzorgen en opvoeden van kinderen een belangrijke taak is die de mogelijkheden tot vinden van werk beperken. Vooral voor alleenstaande ouders is het moeilijk om zorg en opvoeding van de kinderen te combineren met een fulltime baan. Iedereen doet mee en mag zijn of haar talent inzetten en daarvoor erkenning krijgen. Wie geen betaald werk verricht, kan op andere manieren een maatschappelijke bijdrage leveren. Wij juichen het toe wanneer mensen in een uitkeringssituatie een tegenprestatie leveren. Alles wordt ingezet om mensen werk of een bijdrage te laten verrichten, zo nodig gelijktijdig met het oplossen van andere (zorg)problemen.

5.2 Speerpunten

- 1) Werk is de basis van bestaanszekerheid, het biedt mensen immers een inkomen. Jongeren (18-23 jaar) en werkzoekende 50-plussers verdienen de hoogste prioriteit bij werkgelegenheidsbevordering. Voor eenoudergezinnen, die leven van een bijstandsuitkering wordt een evenwichtige en verstandige balans gevonden tussen de ouderlijke zorgplicht en het zich beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt.
- 2) In de toeristische sector / gastvrijheideconomie bevinden zich nog steeds onmiskenbaar ontwikkelingskansen en daarmee groeipotentie voor bestaande en nieuwe ondernemers. Daarbij dient onder andere te worden gekeken naar de mogelijkheden op het toeristisch vlak van vrijkomende agrarische gebouwen.
- 3) In het ontwikkelen van nieuwe marktkansen is samenwerking tussen het publieke en het private domein van groot belang. De economie houdt zich niet aan absolute grenzen. Naast *citymarketing* dient daarom meer dan ooit ruimte te worden ingebouwd voor partnerships met samenwerkingsverbanden, zoals de Regio Hart van Brabant en De Langstraat en met de lokale ondernemers en de Stichting Ondernemers Loon op Zand (SOL).
- 4) De gemeente draagt zorg voor periodieke contacten met ondernemers en creëert een constructief ondernemersklimaat.
- 5) De leefbaarheid op het platteland verlangt een evenwichtige balans tussen natuur, landbouw en recreatie: een buitengebied waar plaats is voor de natuurliefhebber, de boer en de recreant. In het kader van de herstructurering van landelijke gebieden is het CDA voorstander van een verruiming van de bestemmingsmogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen, mits de bestemming en de activiteiten duurzaam zijn en passen bij het karakter van de omgeving. Ontwikkeling van landgoederen past in dat beeld.

6 CULTUURBEHOUD, NATUUR, RECREATIE EN MILIEU

6.1 Onze uitgangspunten

Cultuurbehoud

Cultuur met een kleine c is die vorm van culturele beleving, die bijdraagt aan de verbetering van de lokale cultuur. Waar mensen van verschillende achtergronden elkaar vinden in een gezamenlijke activiteit, ontstaat begrip en wederzijds respect. Dit past in de zienswijze van het CDA, die uitgaat van de gemeentelijke taakstelling om bestaande culturele voorzieningen op lokaal niveau, die bijdragen aan dit wederzijds respect, zoveel mogelijk in stand te houden. In het behouden van cultuur heeft de openbare bibliotheek een blijvende positie nodig in onze gemeente. Niet alleen als informatiepunt, maar ook in het organiseren en ondersteunen van culturele en educatieve activiteiten.

Kunst in openbare ruimten nodigt uit om stil te staan bij wat je ziet of ervaart en draagt bij aan verwondering en bezinning. Wij pleiten dan ook voor samenwerking tussen de gemeente, kunstenaars en bedrijfsleven om blijvende vernieuwing aan te sporen. Een onderscheidend onderdeel in de kunst is de amateurkunst. Niet alleen als vrijetijdsbesteding, ook in toenemende mate als dagbesteding binnen de zorg. In het kader van het onderwijs of buitenschoolse activiteiten kinderen en jeugdigen zich bewust worden van hun talenten voor creatieve zaken. Dit moet verder worden gestimuleerd.

Ons erfgoed vraagt om aandacht voor behoud van en zorg voor gemeentelijke monumenten en brengt ook wettelijk afgedwongen archeologisch onderzoek met zich mee. In dit werkveld spelen de beide heemkundekringen een belangrijke rol. Om die taak naar behoren uit te voeren, dienen zij dan wel de nodige ruimte, voorzieningen en opleidingsfaciliteiten te krijgen. Het CDA pleit ervoor om op een verantwoorde wijze om te gaan met onze monumenten en waardevolle gebouwen. Dit geldt ook voor het religieus erfgoed. Kerkgebouwen, kloosters, kruisbeelden en andere religieuze objecten hebben dikwijls een karakteristieke en beeldbepalende verschijning. Het geloof laat ook buiten de kerken zijn sporen na. Het religieus erfgoed verdient consistent beleid.

Bij leegstand van religieuze gebouwen wordt gestreefd naar passende bestemmingen. De gemeente denkt desgewenst mee met de eigenaar en geeft – met behoud van eigen verantwoordelijkheid – medewerking aan verzoeken die in de facilitaire sfeer liggen, zoals vergunningverlening of bestemmingsplanwijziging. Ten slotte dient de gemeente zich te beraden op de wijze waarop revolverende middelen van publieke aard worden ingezet bij het restaureren van waardevolle cultuurhistorische elementen.

Natuur en recreatie

Binnen de mogelijkheden die de Provinciale Structuurvisie biedt, dient het toekomstige omgevingsplan ruimte te bieden aan uitbreiding van nieuwe functies in relatie tot kamperen bij de boer. Dat geldt ook voor de verkoop van producten van de boerderij. Het CDA is van mening dat een agrariër niet alleen voedsel produceert, maar ook zorg draagt voor het landschap. Het CDA wil de agrariër daadwerkelijk de kans geven om het buitengebied te beheren, door bijvoorbeeld hergebruik van de bestaande agrarische ruimte. In deze context leveren de agrariërs een bijdrage aan de verbreding van de biodiversiteit door bijvoorbeeld aanleg van houtwallen, kikkerpoelen, visvijvers en wandelpaden.

Initiatieven zoals een zorgboerderij, kinderopvang op de boerderij, een boerencamping, of een educatiebedrijf bieden nieuwe perspectieven voor agrariërs en plattelandsondernemers. In dit streven past ook een verbetering van bestaande overnachtingaccommodaties. Vooral een verbreding van het aanbod moet plaatsvinden. Ook de lokale horeca zou een meer bepalend gezicht mogen krijgen in de kerkdorpen. Initiatieven uit de particuliere sector verdienen aanmoediging.

Milieu- en leefomgevingbeleid

Middels de nieuwe Omgevingswet wordt integraal naar verzoeken gekeken, waarbij onderwerpen zoals bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur worden betrokken. Daarmee wordt daadwerkelijk gekomen tot een duurzame ontwikkeling. Bij duurzame ontwikkeling gaat het immers niet alleen om het voorkomen en beheersen van hinder, verontreinigingen en onveiligheden, maar ook om de zorg voor welzijn en welvaart van de samenleving, nu en in de toekomst. Dit betekent dat bij gemeentebesluiten de economische, sociaal-culturele en ecologische aspecten in hun onderlinge samenhang worden meegewogen.

Niet alleen gebruiken maar ook bewaren is het uitgangspunt. Natuur, grondstoffen, energie, voedsel en afval hebben een waarde. Het is niet voor niets dat wij afval steeds vaker duiden als reststroom. Als we dit belangrijk vinden, gaan wij het anders doen. Geef bijvoorbeeld burgers die zelf energie opwekken de ruimte. Of neem de financiële of administratieve barrières weg bij initiatieven van inwoners en maak samen afspraken over de te leveren prestaties.

Milieubesef is een belangrijke voorlichtingstaak van de gemeente. De gemeente heeft haar toezichthoudende taak op het gebied van milieu versterkt door de reststromen van inwoners en bedrijven effectief te beïnvloeden. Een verdere optimalisatie is nodig. Het toekomstige beleid dient gericht te zijn op het voorkomen van afval, daarna hergebruik en recycling van reststromen.

In het milieubeleid speelt water een niet weg te denken rol. Klimaatwijzigingen lijken ook op lokaal niveau meer voelbaar te worden. Zo leidt extreme neerslag tot ongewenste calamiteiten. Dit vraagt om 'slimme' oplossingen. Het CDA accepteert geen wateroverlast in de woningen bij extreme neerslag als gevolg van achterstallige werkzaamheden van de gemeente. Daarom dient de afkoppeling van de hemelwaterafvoer van het rioolstelsel te worden gestimuleerd, evenals het vasthouden van water. Droogte en hittestress dienen voorkomen met *"tegel eruit, plantje erin"*.

In het kader van de Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS) ziet het CDA grote uitdagingen en mogelijkheden voor zon- en windenergie. Prioriteit is dat zonnepanelen op daken voorgaan op zonnepanelen in het open veld. Daar waar panelen wel in het open veld worden geplaatst, zijn verweesde gronden een uitgelezen kans om dit te combineren. Denk hierbij aan de vloeivelden. ECLoZ adviseert de gemeente en bewoners hierbij. Het is een grote uitdaging om alle bestaande woningen en bedrijven van het gas af te krijgen. Dit moet haalbaar en betaalbaar zijn en blijven voor onze inwoners.

Het CDA volgt nieuwe ontwikkelingen op de voet. Ook de gemeente moet open blijven staan voor deze ontwikkelingen. Mogelijk zijn op korte of middellange termijn nieuwe energiedragers beschikbaar. Waterstof is een goed alternatief en dat tevens horizonvervuiling door windmolens voorkomt.

6.2 Speerpunten

- 1) Bestaande culturele voorzieningen op lokaal niveau dragen bij aan wederzijds respect. Daarom worden zij zoveel mogelijk in stand gehouden. In het behouden van cultuur heeft de openbare bibliotheek een blijvende positie nodig in onze gemeente.
- 2) De heemkundekringen spelen een belangrijke rol bij het behoud van en zorg voor gemeentelijke monumenten. De gemeente dient zich te beraden op de wijze waarop revolverende middelen van publieke aard worden ingezet bij het restaureren van waardevolle cultuurhistorische elementen.
- 3) De agrarische sector mag meer ruimte krijgen voor diversifiëren, zoals het beheren van het buitengebied en toevoegen van recreatieve functies. De gemeente faciliteert zo nodig.
- 4) In het milieubeleid blijft de gemeente vooral haar wettelijke taken op het gebied van milieu, water, afval en akoestiek naar behoren vervullen.

- 5) Klimaatwijzigingen zoals extreme buien en droogte lijken ook op lokaal niveau meer voelbaar te worden. Op het gebied van waterbeheersing en droogte grijpen wij de middelen aan op zo goed mogelijk op deze klimaatwijzigingen in te spelen en de negatieve effecten op het klimaat te minimaliseren.
- 6) In het kader van de Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS) ziet het CDA mogelijkheden voor zon- en windenergie. Prioriteit is dat zonnepanelen op daken voorgaan op zonnepanelen in het open veld. Het CDA is in beginsel tegen horizonvervuiling en vóór zonnepanelen op bedrijfsgebouwen en gemeentelijk vastgoed. De gemeente heeft hierbij een nadrukkelijke voorbeeldfunctie.

7 INTEGRALE VEILIGHEID

7.1 Onze uitgangspunten

Basale normen in onze samenleving staan onder druk. De diepere oorzaak is dat gangbare fatsoensnormen in onze samenleving niet meer vanzelfsprekend door iedereen worden geaccepteerd en dat grote groepen in de samenleving zich niet meer verbonden voelen met onze samenleving. Het CDA wil fatsoensnormen handhaven en bewaken. Een weerbare samenleving begint met het besef en de verantwoordelijkheid dat iedere burger zelf kan bijdragen aan de veiligheid. Door, bijvoorbeeld, kinderen op te voeden om later zelfstandig aan de samenleving deel te nemen, door in het onderwijs alert te zijn op signalen dat kinderen in de problemen zitten of door in de eigen buurt verloedering tegen te gaan.

Gemeentelijk veiligheidsbeleid

De zorg voor veiligheid van burgers en effectieve bestrijding van overlast en criminaliteit zijn primaire taken van de overheid. De overheid draagt bij aan de situatie dat burgers zich veilig voelen en in harmonie met elkaar samenleven. Dat betekent dat dezelfde overheid initiatieven, die deze sociale cohesie verbeteren, stimuleert en zo nodig faciliteert. Maar het betekent *ook* dat de overheid de burgers mag wijzen en aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheden. Het veiliger maken van onze dorpen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, politie en justitie, inwoners, ouders, scholen, buurtverenigingen, wijkteams, horeca en winkeliers, verhuurders en (sport)verenigingen.

Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Dit heeft een grote impact op hun gevoel van veiligheid. Wij willen dat de politie, banken en bedrijven altijd extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes van ouderen en vragen extra aandacht voor veiligheid in verband met cybercriminaliteit.

Aan het gevoel van onveiligheid dat mensen ervaren, liggen uiteenlopende oorzaken ten grondslag. Een veel gehoorde reden is de criminaliteit en/of drugsoverlast. Door het verdwijnen van de sociale samenhang en het afnemende buurtgevoel bij vooral oudere bewoners, ontstaan evenzo gevoelens van onveiligheid. Daarnaast draagt het onvoldoende zichtbaar zijn van blauw op straat bij aan deze gevoelens. Het CDA stelt zich op het standpunt dat er een dringende behoefte is aan een sterk en duurzaam veiligheidsbeleid, dat bovenal zichtbaar moet zijn. Het CDA wil veiligheid bij de inwoners in hun dagelijkse ervaringen vergroten door onder meer het vergemakkelijken van contact met en zichtbaarheid van de politie, het organiseren van (digitale) inloopspreekuren bij de verantwoordelijke bestuurders en het periodiek laten uitvoeren van een veiligheidsscan. Dit verlangt een veiligheidsbeleid van een gemeente die gezag uitstraalt, communiceert en voorlichting inzet.

Het gemeentelijk veiligheidsbeleid omvat vier voor de burgers zichtbare taken:

1. Preventie. Het beleid moet gericht zijn op het voorkomen van criminaliteit en overlast. Dit kan door voorlichting en door goede samenwerking tussen politie, justitie, scholen, de wooncorporatie en hulpverlening.
2. Participatie van de inwoners. Bij de voorbereiding en uitvoering van het veiligheidsbeleid moet de gemeente nadrukkelijk aansluiting zoeken bij de veiligheidswensen en de veiligheidsbehoeften van inwoners en ondernemers.
3. Overlast bestrijden en tegengaan. Geweld en ondermijning mag onder geen enkele voorwaarde worden getolereerd. De taak van de gemeente Loon op Zand is de openbare orde, door de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's), in samenwerking met politie en justitie te handhaven. We hebben een breed maatschappelijk front nodig van ouders, scholen, verenigingen en de overheid om onze gemeenschappelijke waarden actiever te promoten. Zacht voor wie niet kan, hard voor wie niet wil.

4. Communicatie. Tolerantie, sociale controle en betrokkenheid worden versterkt als de burger weet hoe de overheid reageert. Hij voelt zich veiliger, als hij weet dat er slagvaardig en daadkrachtig wordt gereageerd op signalen uit de samenleving. Door een adequaat ingerichte website wordt hij geïnformeerd over recente veiligheidsontwikkelingen in onze gemeente. Een actief gebruik van sociale media (buurtapps) door de gemeente bevordert de snelheid van handelen tussen overheid en burgers. Een interactief forum voor inwoners, gemeente en politie completeert het veiligheidsgevoel.

Leefbaarheid in de wijk

Of het nu de grote veranderingen zijn waar de gemeente voor staat of de kleine ongemakken die worden ondervonden, voor het CDA is vanzelfsprekend dat goede burens rekening met elkaar houden. Dat geldt ook voor initiatieven van het bedrijfsleven, die effect sorteren op de leefwereld van de burgers. Voor het CDA is van belang dat het respect naar elkaar in de wijk of in de buurt terugkomt en blijft!

Daarvoor vinden wij dat de volgende punten aandacht verdienen:

- Het overleg met de wijkbewoners of een andere vorm van samenwerking, zoals in de huidige buurtpreventieteams, dient voortdurend plaats te vinden. Dit is van groot belang voor het behoud van de leefbaarheid, binding, ontmoeting en sociale samenhang. Het CDA wil daarnaast extra inzetten op preventie, waardoor problemen en ongewenst gedrag vroegtijdig worden aangepakt en zodat weer de juiste sociale cohesie ontstaat en het individu is geholpen. De inzet van sociale media (buurtapps) ondersteunt daarin.
- De leefbaarheid in de wijk houdt ook in dat de wijkbewoners invloed krijgen op de inrichting en het onderhoud van de publieke ruimte. De kwaliteit van de publieke ruimte gaat velen ter harte. Daarom wordt bijvoorbeeld periodiek een wijk- of buurtschouw gehouden.
- Het wijkgericht werken is een manier om dichtbij de bewoners een gevoel te behouden met de staat van de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. Zij worden daarbij gefaciliteerd en gestimuleerd vanuit het wijkteam. Een verpauperde publieke ruimte roept gevoelens van onveiligheid op. Bij de (her)inrichting van straten en pleinen dient er aandacht te zijn voor het gebruik van duurzame voorzieningen en of het onderhoud goed wordt uitgevoerd. Er wordt rekening gehouden met de wensen en behoeften van kinderen, ouderen en gehandicapten. Binnen elke wijk of buurt dient een plein uit te nodigen voor ontmoetingen.
- Verder vindt het CDA het nodig dat de gemeente de onderhoudsnorm regelmatig toetst op de mate van verloedering en vervuiling. Met Casade en private partijen moet een omgangsvorm worden gevonden, opdat zij mede verantwoordelijkheid nemen voor de publieke ruimte.

7.2 Speerpunten

- 1) Leefbaarheid en veiligheid zijn een zaak van iedereen. Daarom dient de gemeente criminaliteit en overlast tegen te gaan door preventief beleid te voeren. Participatie van bewoners moet zoveel mogelijk worden bevorderd. Hiermee verhoog je het gevoel van veiligheid bij de bewoners. Effectieve en interactieve informatie over recente veiligheidsontwikkelingen van en met de gemeente via de website past in dit doel.
- 2) Een veilig gevoel laat geen gedoogcultuur toe. Krachtige voorlichting en 'zacht voor wie niet kan, hard voor wie niet wil' helpt om duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. Hiermee wordt verruwing van het maatschappelijke klimaat tegengegaan. Het CDA kiest dan ook voor een slagvaardig uitvoeren van het veiligheidsbeleid. Dit veiligheidsbeleid kent als basis: bestrijding van geweld en ondermijning, veiligheid op wijkniveau, toezicht en handhaving.
- 3) De gemeente gaat regelmatig in gesprek met verschillende geledingen om van gedachten te wisselen over relevante maatschappelijke ontwikkelingen. Het doel is om de sociale cohesie te bevorderen en te anticiperen op veranderingen op het gebied van integraal veiligheidsbeleid.

8 WELZIJN EN ZORG

8.1 Onze uitgangspunten

Gemeentelijke zorgtaken

De transitie van zorgtaken vanuit de rijksoverheid naar onze gemeente is een doorlopend proces. Het CDA volgt dit proces zeer nadrukkelijk van dichtbij. De maatschappij en de verantwoordelijkheid van de gemeente verandert en daarmee ook de aandacht vanuit het CDA. Altijd gericht op het leveren van maatwerk en passende zorg voor onze inwoners. Het gaat om de onderstaande drie zorgtaken:

(1) Participatiewet

De Participatiewet houdt kort gezegd in dat iedereen zoveel mogelijk wordt betrokken bij enige vorm van arbeid. Het leveren van een tegenprestatie voor een uitkering zorgt voor inkomen, zelfontwikkeling en sociale contacten en is een basis voor onze zorgstaat. Voor de uitvoering werkt onze gemeente samen met de gemeenten Waalwijk en Heusden en ligt de uitvoering bij Baanbrekers. Het CDA wil ook de aankomende periode een bestendig en toekomstgericht beleid en zoekt hiervoor dan ook de samenwerking op met onze buurgemeentes.

(2) Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

De groep met een hulpvraag neemt toe. Daarom is de verwachting gerechtvaardigd dat een steeds groter wordende groep in de komende jaren ondersteuning vraagt. Het CDA is van mening dat onze gemeente zich moet richten op de wettelijke toegestane termijn als het gaat om wachttijden en dat wij als gemeente iedere vorm van samenwerking tussen gemeente, afnemers en zorgverleners stimuleren.

(3) Jeugdzorg

Jeugdzorg is één van de grotere vraagstukken die op dit moment spelen in onze gemeente. Het CDA vindt dat voorkomen beter is dan genezen. De jeugdzorg is volop in ontwikkeling. Het CDA wil alert zijn en vroegtijdig anticiperen hierop. De jeugd heeft de toekomst en verdient alle aandacht. Samenwerking gaat in dit geval verder dan onze gemeentegrenzen en daar ligt dan ook de kracht van het CDA. Verder kijken dan de huidige mogelijkheden.

Mantelzorg

Waardeer het werk van een mantelzorger, het is geen vanzelfsprekendheid. Het aantal mantelzorgers in onze gemeente is de laatste jaren sterk toegenomen. Als gemeente dienen wij deze mensen te faciliteren, te complimenteren maar ook te ontzorgen binnen de verantwoordelijkheden die wij als gemeente hebben. Het CDA pleit er dan ook voor om één keer per jaar een mantelzorgersdag te organiseren. Tijdens de dag dienen de raad en de gemeente met mantelzorgers in gesprek te gaan om samen te kijken naar de verbeteringen van de gemeentelijke dienstverlening.

Eenzaamheid

Eenzaamheid is vaak niet zichtbaar en is niet leeftijdsgebonden. Daarnaast heeft corona en de individualisering van de samenleving hier niet positief aan bijgedragen. Voor het CDA is het relationele mensbeeld een belangrijk gegeven en vormt het voor ons de hoeksteen van de samenleving. Het tijdig signalering en herkennen van eenzaamheid is daarbij erg belangrijk, als ook één van de moeilijkste opgaven. Voor de gemeente is het belangrijk om organisaties die hierop gericht zijn in voldoende mate te faciliteren en te ondersteunen zodat een win-winsituatie ontstaat.

Diversiteit en gelijkheid

Iedereen heeft een plaats in de samenleving. Dit is voor het CDA sinds jaar en dag een belangrijk uitgangspunt. Er zijn tal van samenlevingsvormen en gezinssamenstellingen en die hebben allemaal recht op een plek in onze gemeente. Gezinsrelaties zijn in de opvatting van het CDA voor opgroeiende kinderen belangrijk voor een evenwichtige persoonlijkheidsontwikkeling, goede school- en werkprestaties en het prettig in de vel zitten om lekker mee te doen aan sociale activiteiten, zoals sport en culturele activiteiten. Vanuit de gemeente dient er voldoende ondersteuning aanwezig te zijn als er hulp nodig is. Het loket dient goed bekend te zijn.

Senioren

Deze groep groeit nog steeds en ook de komende jaren is dit nog zeker het geval. De Seniorenraad en KBO's zijn belangrijke gesprekspartners voor de gemeente en de politieke partijen. Met verandering van de maatschappij verandert ook de behoeftes van senioren. Het CDA blijft er voor pleiten om alle communicatiekanalen open te houden, naast de nu veelal gebruikte digitale kanalen. Juist door communicatie dient onze gemeente contact te houden met deze gesprekspartners en in te springen op de ontwikkeling.

Vrijwilligers en verenigingen

Corona heeft veel druk weggelegd bij het bestaansrecht van het bloeiende verenigingsleven in onze gemeente. Het verenigingsleven zorgt voor binding, ontplooiing en ontwikkeling van mensen. Juist in deze tijd verdienen deze verenigingen dan ook verdere ondersteuning vanuit de gemeente. Het CDA ziet ook dat deze nieuwe tijd vraagt om nieuwe samenwerkingsverbanden die een grote kans zijn voor een sterke samenleving. Om de verenigingen verder te ondersteunen in deze ontwikkelingen, streven wij naar het beperken van de regeldruk, bijvoorbeeld rondom evenementen. Ook wordt gekeken naar verdere samenwerking op het gebied van evenementen binnen De Langstraat, onder andere door het uitwisselen van expertise of van materialen.

Verenigingen draaien veelal op vrijwilligers. Echter, het type vrijwilliger verandert. De traditionele vrijwilliger die vele uren per week op de vereniging is, wordt schaarser. Daarvoor in de plaats komen meer kortstondige en flexibele vrijwilligers. Het is een opgave voor verenigingen om daarop in te spelen. De gemeente vervult met haar kennis en kunde hier een rol om deze nieuwe dynamiek te integreren. Of het nieuwe vrijwilligersbeleid hierin een belangrijke rol speelt, dient te worden gemonitord.

Sportbeleid

Sporten moet toegankelijk zijn voor iedereen. In 2020 heeft Loon op Zand de Sport- en Beweegnota aangenomen. Hiermee zijn de kaders gesteld, maar het gaat uiteindelijk om de uitvoering van dit beleid. Belangrijke uitgangspunten voor het CDA zijn:

Accommodaties: Loon op Zand maakt werk van nieuwe sportvoorzieningen, waaronder de sporthallen. Daarnaast hebben we een aantal prachtige buitensportaccommodaties, die bovendien vaak midden in een natuurlijke omgeving zijn gevestigd. Al met al hebben we daarmee als gemeente parels in handen. Deze parels zijn onderdeel van de duurzaamheidsvisie en daar blijven wij nadrukkelijk aandacht aan besteden.

De gemeente ondersteunt hierbij met kennis en advies. Ook vanuit financieel oogpunt zijn er mogelijkheden (bijvoorbeeld subsidie of lagere energierekening). Daarnaast ziet het CDA graag dat verschillende verbanden meer multifunctioneel gaan optrekken. Zo krijgen buitensportverenigingen ook een rol in gymlessen (school), onderwijs en culturele activiteiten. Kinderen op jonge leeftijd met sport in aanraking laten komen heeft een positieve uitwerking. De gemeente dient dit ook verder te stimuleren.

Gezondheid: Sporten is gezond is een veelgehoorde kreet. Toch kampen veel mensen met leefstijlaandoeningen, vooral ook in de kwetsbare groepen van de samenleving. In het sportbeleid dient sporten en bewegen verbonden te worden aan taken vanuit de Wmo, Jeugdwet, armoedebeleid, burgerparticipatie, vereenzaming en tal van andere zaken. Het CDA pleit daarmee voor een centrale rol van de sport op deze beleidsterreinen.

Veiligheid: Een veilig sportklimaat is essentieel. Veilige accommodaties en ook een veilige omgeving zijn de basis om te sporten. De gemeente dient via haar sportbeleid het kader te faciliteren in de vorm van opleiding en andere vormen van kennisoverdracht. Het stimuleren van een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag) voor alle kaderleden van verenigingen dient door de gemeente te worden ondersteund.² Ouders en sporters kunnen rekenen op een integer verenigingskader en een VOG helpt daarbij. Het CDA is hier een voorstander van.

Onderwijs

Voor de ontwikkeling van kinderen is goed onderwijs zeer belangrijk. Kinderen ontwikkelen hun talenten en zo hun rol en plek in de samenleving. Een school is een centraal punt in een wijk of dorpskern en heeft daarom vaak een belangrijker rol dan enkel het bieden van onderwijs. Het CDA ziet dan ook graag een goede verdeling van de scholen over de verschillende kernen. Ook de kleine (brede) school blijft voor het CDA erg belangrijk. Scholen zorgen voor binding en voorkomen het wegtrekken van jongeren uit de dorpskernen.

Elke school dient fris te zijn zodat de kinderen onderwijs genieten in een goed binnenklimaat. De gemeente heeft de taak te ondersteunen bij het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan met een duurzaam karakter. De gemeente en de schoolbesturen hebben hierbij een gedeelde verantwoordelijkheid.

De school en haar leerkrachten signaleren vaak als eerste een hulpvraag van een kind. Deze hulpvraag kan niet altijd alleen door de school worden beantwoord. Belangrijk is het dat scholen de weg weten naar de lokale toegang tot jeugdhulp. Hier wordt ook weer een link gemaakt met, bijvoorbeeld, een lokaal armoedebeleid. Als gemeente dienen wij iedere vorm van samenwerking hierbij te ondersteunen.

Scholing voor inburgering is per 1 januari 2022 een gemeentelijke verantwoordelijkheid en het is belangrijk dat we hier de samenwerking opzoeken met de omliggende gemeentes. Het CDA steunt een brede aanpak vanuit werkgevers, onderwijsinstellingen en andere instanties om laaggeletterdheid te signaleren en aan te pakken.

Mensen met een beperking

Stichting Gehandicaptenplatform Kaatsheuvel Loon op Zand De Moer vertegenwoordigt de belangen van mensen met een beperking. Samen met deze partij kan een actieplan worden uitgevoerd om letterlijk en figuurlijk drempels weg te nemen (in de openbare ruimte). Zo worden ook voor deze groep sport en andere sociale activiteiten toegankelijk gemaakt. Deze doelgroep dient ook te worden vertegenwoordigd in de verschillende beleidsterreinen. Het gehandicaptenplatform noemt dit, zeer bekwaam, de inclusieve samenleving. Het CDA sluit zich daar volmondig bij aan.

---

² Zie ook: www.gratisvog.nl

Maatschappelijke opvang en verslavingszorg

Verslaafd zijn aan drank, drugs, gokken of anderszins blijft een groot en toenemend maatschappelijk probleem. Het CDA is tegenstander van het gedogen en pleit voor een harde aanpak van illegale handel en straatverkoop van drugs. Consumenten van alcohol door jongeren moet actief worden belet, waarbij verenigingen en organisaties van festiviteiten een belangrijke rol hebben. Over drugs en alcohol mag geen positief beeld ontstaan bij jongeren. Daarnaast dienen verslaafden snel en adequaat te worden opgevangen en toegang te krijgen tot hulpinstanties.

8.2 Speerpunten

- 1) De verdere uitwerking van de transities van de zorgtaken verdient ook de komende raadsperiode nog veel aandacht. We dienen te lering trekken uit geleerde lessen en de samenwerking blijven zoeken.
- 2) De gemeente dient een stimulerende rol te hebben om het bloeiende verenigingsleven in stand te houden. Elkaar actief ontmoeten in verenigingen en in sport en spel is vanuit meerdere invalshoeken zeer belangrijk, zoals gezondheid en voorkomen van eenzaamheid.
- 3) Wij ondersteunen daar waar mogelijk het verenigingsleven, als maatschappelijke drager van onze samenleving, waarbij geen enkele levensvatbare vereniging mag omvallen. De gemeente is er voor onze maatschappelijke vrijwilligers.
- 4) De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en instanties om invulling te geven aan vroege signalering van mogelijke problemen op het gebied van welzijn en zorg.
- 5) Het CDA wil het maatschappelijk middenveld (kerken, levensbeschouwelijke organisaties, ouderenbonden, gehandicaptenorganisaties etc.) nadrukkelijk betrekken op het gebied van armoedebestrijding en voorkoming van sociaal isolement.
- 6) De groep senioren groeit de komende jaren nog aanzienlijk. Op tal van beleidsterreinen is speciale aandacht op zijn plaats, zonder andere groepen tekort te doen.
- 7) Het CDA is voorstander van een gerichte aanpak van alcohol- en drugsmisbruik en de overlast die dat met zich meebrengt.

9 ALGEMEEN BESTUUR EN BESTUURLIJKE VERNIEUWING

9.1 De noodzakelijke toekomst oriëntatie

De gemeentelijke financiën zijn extra onder druk komen te staan door de overheveling van taken vanuit de rijksoverheid naar de gemeente. De financiële situatie van Loon op Zand vraagt daardoor nadrukkelijk om aandacht. De reservepositie van onze gemeente is bescheiden en geeft weinig bewegingsruimte om nieuw strategisch beleid te ontwikkelen. Dat is nodig, omdat onze gemeente – evenals andere gemeenten – zich in de komende tien jaar geplaatst ziet om uitdagende maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden.

In een willekeurige volgorde volgt hieronder een greep uit de nieuwe ambities en maatschappelijke vraagstukken die onze aandacht behoeven:

- het ontwerpen en opzetten van plannen met betrekking tot de energietransitie (ofwel het los komen van fossiele energiebronnen, zoals het gasloos maken van de gemeente).
- De demografische trend van vergrijzing leidt – tezamen met een verdere organische groei van het inwoneraantal – tot meer vraag naar woonruimte (juist ook voor eenpersoonshuishoudens) en woonconcepten met meer zorgvoorzieningen. Daarover dienen verdere plannen te worden gemaakt.
- De raad heeft meerdere keren uitgesproken dat verenigingen een belangrijke rol spelen binnen alle kernen. Met de ingeslagen trend van steeds meer afnemende aantallen actieve leden in het lokale verenigingsleven, dient dan ook rekening te worden gehouden met een aangepast verenigingsbeleid dat hiermee op een verstandige manier omgaat en niet op verkeerde gronden bezuinigt.
- De vergrijzing leidt ook naar steeds meer oplopende kosten voor de maatschappelijke ondersteuning. Dit vraagt om proactief beleid in de vorm van een werkbaar pakket van maatregelen waarbij de oplopende kostendruk moet worden beheerst. Hier moet nog steeds uitvoering aan worden gegeven.
- Het in 2015 overeengekomen mondiale akkoord van Parijs, dat ook heeft geleid tot een apart Klimaatakkoord, legt ook een prominente rol weg voor gemeenten. Grote gemeenten in onze provincie zijn in planmatige zin al bezig om met lokale partners hieraan invulling te geven. Wij dienen in strategisch opzicht besluiten te nemen over hoe wij bijvoorbeeld nieuwe en bestaande woningen aanpassen aan de vereisten van dat akkoord.
- Het streven naar duurzame verkeersvormen, zoals door de raad eerder is vastgelegd in de verkeersnota, krijgt pas echt realiteitsgehalte als de technologische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven op het gebied van de mobiliteit ook in beleidsmatige zin worden gevolgd om afgewogen keuzes voor te leggen aan de raad.
- Het thema duurzaamheid dient naast mobiliteit ook invulling op het gebied van circulariteit, energievraagstukken en maatregelen als gevolg van klimaat(wijzigingen). De nu al bekende regionale ambities dwingen de gemeente om hier meer inzet op te plegen.

Vooralsnog heeft de bestaande meerjarenplanning geen rekening gehouden met de bovenstaande nieuwe ontwikkelingen. Als wij daarbij beschouwen dat de schuldpositie vanaf 2020 verder oploopt en de externe ontwikkelingen voor de toekomst niet positief uitzien, dan is een robuuste oriëntatie op zijn plaats.

9.2 Onze opvatting

Het is tijd voor een echte keuze. Het beeld van een mooie, trotse en gastvrije gemeente mag niet vertroebelen. Wij behouden het mooie karakter van de gemeente en blijven uitblinken in waar wij goed in zijn. Tegelijkertijd gaan de maatschappelijke opgaven, zoals hierboven genoemd, niet aan de gemeente Loon op Zand voorbij. De druk op de gemeente blijft in de komende tien jaar toenemen, zowel door de verwachtingen van de inwoners, ondernemers en organisaties als door de toenemende regels en afnemende financiële middelen.

Op verzoek van de raad heeft adviesbureau Berenschot een verkenning gedaan van toekomstmogelijkheden. Die zijn ook gegeven aan de hand van vier scenario's, te weten:

- a) Aanhouden van de huidige koers;
- b) Transitie naar een regiegemeente;
- c) Ambtelijk fuseren met één of meerdere gemeenten;
- d) Bestuurlijk fuseren met één of meerdere gemeenten.

In de eerste drie opties blijft de gemeente zelfstandig, maar wordt de wijze van organiseren van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden anders geregeld. Dat leidt in elke variant tot andere voordelen of nadelen. De vierde variant is het bestuurlijk opheffen van de huidige bestuursvorm en samengaan met andere gemeentelijke overheden.

Op 15 juli 2021 besloot de gemeenteraad voor optie a) met een evaluatie in het voorjaar 2023. Hier ligt een opdracht aan het college ten grondslag om de organisatorische invulling op orde te brengen. Het CDA is in deze besluitvorming als enige partij niet meegegaan. Niet omdat het CDA tegen behoud van zelfstandigheid is, wel omdat in dit besluit geen vraag is opgenomen voor het oplossen van de meerjaren maatschappelijke opgaven.

Het CDA pleitte om het besluit te verrijken met het doen van onderzoek naar een ambtelijke fusie. Dit omdat niemand simpelweg de voordelen van deze variant kent en deze variant mogelijk aanvullende voordelen biedt op het verantwoord zelfstandig doorgaan. Daarbij geldt namelijk als uitgangspunt dat de bedrijfsvoering op een acceptabel niveau de huidige dienstverlening blijvend hoog houdt tegen een betaalbare prijs en tegelijkertijd tijd inruimt voor de nieuwe thema's.

Bovenlokale ontwikkelingen zijn niet altijd lokaal op te lossen. Samenwerking met inwoners, ondernemers en andere publieke instellingen neemt een blijvende belangrijke plaats in. Vanuit dit besef gelooft het CDA dat het genomen raadsbesluit te beperkt is. Wij blijven ons daarom inzetten om de betaalbaarheid en de kwaliteit van onze dienstverlening integraal af te wegen om onze ingezetenen niet tekort te doen.

9.3 Speerpunten

- 1) Bestuurlijke vernieuwing is het antwoord op toenemende bovenlokale uitdagingen. De burger heeft recht op inzicht in de financiële ontwikkelingen. Fundamentele keuzes dienen in deze raadsperiode te worden gemaakt.
- 2) Het CDA is niet tegen behoud van zelfstandigheid van de gemeente, echter zoals dat nu door de raad is beslist, is het te beperkt en de evaluatiegronden zijn niet voldoende bepaald. Het CDA streeft ernaar om de kwaliteit van de dienstverlening en financiën inzichtelijk en uitlegbaar te maken. Het blijven doorleggen van de rekening naar de burger is geen optie voor het CDA.
- 3) Intensievere en beter georganiseerde samenwerking met omliggende gemeenten is volgens het CDA een *must*. Voor sommige werkzaamheden, zoals personeelsadministratie, belastingheffing, vergunningverlening etc., is dat goed mogelijk. Andere zaken liggen dichterbij onze inwoners en blijven wij lokaal uitvoeren.

10 KIJK OP DE KERNEN

10.1 Kijk op de kern Kaatsheuvel

In Kaatsheuvel versterkt het dorpshart het imago van het centrum: ontspannen naast wonen en ondernemen. Het CDA blijft pleiten voor een verrassend centrum, voorzien van groen, kwaliteit en karakter. In en om het centrum willen wij iedereen inspireren om onze gemoedelijke Brabantse gastvrijheid te beleven. Met het versterken van het winkelgebied ontstaat een aantrekkelijk Brabants dorp om boodschappen te doen en te ontspannen.

Voor het CDA blijkt Kaatsheuvel in de gehele omgeving nog steeds aantrekkelijk met het gratis parkeerbeleid voor het winkelende publiek. Dit wil het CDA versterken met een goede ontsluiting en goede parkeervoorzieningen bij het winkelgebied. Voorop staat het stimuleren van gevarieerde en aantrekkelijke winkels voor de dagelijkse boodschappen en specialiteiten.

Om het wonen in Kaatsheuvel nog aantrekkelijker te maken, dient genoeg aandacht worden besteed aan het behoud van de beeldbepalende elementen in het straatbeeld, zoals dat (nog) te vinden is in, onder andere, de Doctor van Beurdenstraat, de Erasstraat, het Wilhelminaplein en het slagenlandschap rondom de Zuidhollandsedijk, de Lage Zandschel en de Rechtvaart. Bij de herontwikkeling, zoals in Kaatsheuvel-Oost, dient te worden voorkomen dat de bestaande beeldkwaliteit verloren gaat. Dan gaat het om het behoud van het karakter van een mix uit negentiende-eeuwse panden tot en met de jaren dertig (Amsterdamse School), als wel de panden met eigentijdse accenten, vanuit de gloriejaren van de Kaatsheuvelse schoenindustrie.

Het CDA wil de eigentijdse karakteristieken terug laten komen in de nieuwe woonomgeving van het gebied Westwaard. Nieuwe woningen, met mogelijkheden van bouwen in eigen beheer, voor starters, gezinnen en senioren uit onze gemeente en van buiten. In een boeiende leefomgeving met veel groen om te wonen, te spelen en te ontspannen. Het rustieke wonen in het groen, met een dorps klimaat en met goede winkel- en uitgaansvoorzieningen, maakt Kaatsheuvel zo tot een levendig dorp.

Samen met de Efteling wordt gekeken hoe de miljoenen mensen, die jaarlijks een bezoek brengen aan het attractiepark, Bosrijk en Loonsche Land ook hun weg binnen Kaatsheuvel vinden en een bezoek brengen aan het centrum. Daarvoor dient landelijk te worden uitgedragen dat Kaatsheuvel een dorp is waar het op toeristisch-recreatief gebied goed toeven is. Juist ook met de Efteling dient de gemeente vast te stellen waar de grenzen liggen van wat Loon op Zand tot een verhalen- en avonturengemeente maakt en waar de grenzen liggen om het draagvlak onder de Kaatsheuvelse bevolking te behouden voor de ambities van de Efteling.

Met de ondernemers wordt gekeken op welke wijze de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme nog verder kunnen worden ondersteund, eventueel in samenwerking met andere partners, zoals de Duinboeren.

10.2 Kijk op de kern Loon op Zand

Door de gunstige ligging aan het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen vormt de kern Loon op Zand een knooppunt van fiets- en wandelroutes. Het biedt de mogelijkheid aan de randen en het centrum van het dorp recreatief gebonden (kleinschalige) bedrijvigheid te ontwikkelen. Initiatieven die de kern Loon op Zand versterken in het recreatieve imago, waar inwoners zich prima thuis voelen en het voor toeristen goed toeven is, dienen vanuit die optiek te worden gefaciliteerd en gestimuleerd. Een goede bereikbaarheid van het dorp blijft daarvoor cruciaal, waarbij veiligheid van verkeersdeelnemers belangrijk is. Denk hierbij aan het snelfietspad F261 en het kruisend/afslaand verkeer.

Het vele groen in en rond de kern van Loon op Zand biedt mogelijkheden om voor alle generaties te wonen in een boeiende leefomgeving. Rust en ruimte zijn daarbij sleutelwoorden. Bovendien met een Kasteelweide die geschikt is voor dorpse evenementen en recreatie in combinatie met educatie (zoals de kampeerboerderijen en de Educatieve Boerderij). Gestimuleerd met een op maat gecreëerd aanbod van dagelijkse én streekgebonden boodschappen ontstaat een typisch fraai Brabants dorp in het groen met horeca, winkels en voorzieningen op loopafstand.

De winkelvoorzieningen op 't Looiershof en het parkeren in het centrum zijn blijvende onderwerpen die spelen. Die dienen volgens het CDA te worden afgestemd met de Loonse gemeenschap. De kleine gemeenschap kenmerkt zich door saamhorigheid. Voor de komende jaren is een financieel verantwoorde ontwikkeling van De Wetering van belang. Het CDA spreekt de hoop uit dat de ontwikkelingssubsidie voor Het Witte Kasteel haar vruchten heeft afgeworpen.

De bouwstenen van het CDA bestaan uit de volgende elementen:

- Het centrum van Loon op Zand zien wij geleidelijk veranderen van voorzieningen voor de dagelijkse levensbehoeften naar voorzieningen die aansluiten bij de behoefte van de inwoners én toeristen. In onze visie evolueert het centrum zich tot een toeristisch attractief winkelgebied met horeca en een mooi aanbod van o.a. streekgebonden producten en op duurzame natuur gerichte artikelen.
- De oude fabriekslocaties en in-/uitbreidingslocaties bieden voldoende ruimte voor karakteristiek wonen. De nieuwe woningen worden afgestemd op starters, jonge gezinnen, doorgroeiwoningen en senioren.
- Aan de gemeenschapszin van het dorp moet met gezond verstand gehoor worden gegeven. Elkaar treffen moet een plek krijgen, waarbij een gezonde financiële balans de basis moet zijn.

10.3 Kijk op de kern De Moer

In en om De Moer is ruimte voor recreatie, verbreding en versterking van de landbouw, met agrarisch natuurbeheer naar behoefte. Het CDA vindt het belangrijk om de diversiteit van de agrarische structuur te behouden. Traditioneel, biologisch, recreatief: alle diverse vormen hebben hun eigen waarde. En diversiteit vraagt om flexibiliteit. Baken beleid niet af in harde kaders, maar kies voor maatwerk, ga in gesprek met elkaar en bekijk samen wat de mogelijkheden zijn. Nieuwe woningen voor de eigen inwoners, in de kern of in het agrarische gebied, versterken de woonomgeving en zo de leefbaarheid van deze hechte gemeenschap.

In de vertaling van het wensbeeld naar de concrete uitwerking van de leefbaarheidsagenda spelen voor het CDA de volgende speerpunten een rol:

- Wonen en leefbaarheid vormen een speerpunt voor de inwoners van De Moer. Voor blijvende leefbaarheid is groei van het aantal inwoners noodzakelijk. De basisschool De Start is hiervoor essentieel.
- Economische activiteiten en recreatie dienen in balans te blijven. Hierbij dient het DNA van De Moer meer onder de aandacht te worden gebracht.
- Voor welzijn en zorg gaat voorkeur uit naar mantelzorgwoningen om ouderen langer thuis te laten wonen.
- Bij veiligheid is vooral behoefte aan blijvende goede bereikbaarheid met auto en fiets, met een goede fietsverbinding met de Tilburgse Reeshof.

Veel inwoners uit De Moer hebben aangegeven dat regelmatige herijking rondom het kerkdorp moet plaatsvinden op basis van toekomstige ontwikkelingen. De CDA'ers hebben aangegeven de inwoners bij de uitvoering betrokken te laten zijn. Daarvoor heeft De Moer een aantal goed georganiseerde verbanden, zoals Moers Belang, KBO, de Vrouwen van Nu, de Stichting Vrienden van De Moer en ZLTO.

11 SPEERPUNTEN

Hieronder zijn alle 29 speerpunten weergegeven!

- 1) Het CDA staat een actief doelgroepenbeleid voor als het gaat om woningbouw: voor starters (20 tot 25 procent van de nieuwbouw) en kleinschalige woonvormen voor senioren.
- 2) Maak woningsplitsing mogelijk door het beperken van restricties op dit gebied. Vooral in het buitengebied liggen kansen.
- 3) Voor het CDA staat voorop dat ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij helderheid over de criteria voor de gewenste beeldkwaliteit. Voor de inwoners moet het daarbij helder zijn welke regels en voorschriften in acht genomen dienen te worden bij het bouwen van de woning.
- 4) Goede communicatie tussen de gemeente en de belangrijkste economische drager in onze gemeente, de Efteling, dient erin te bewerkstelligen dat economische vraagstukken, ruimtelijke ambities en infrastructurele knelpunten integraal worden gezien in een totaaloplossing voor inwoners, Efteling en gemeente.
- 5) Het CDA blijft zich inspannen voor goede openbare vervoerverbindingen, zoals een goede doorstroom in de kernen en het voortzetten van de zogeheten Nightliner voor jongeren.
- 6) Werk is de basis van bestaanszekerheid, het biedt mensen immers een inkomen. Jongeren (18-23 jaar) en werkzoekende 50-plussers verdienen de hoogste prioriteit bij werkgelegenheidsbevordering. Voor eenoudergezinnen, die leven van een bijstandsuitkering wordt een evenwichtige en verstandige balans gevonden tussen de ouderlijke zorgplicht en het zich beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt.
- 7) In de toeristische sector / gastvrijheidseconomie bevinden zich nog steeds onmiskenbaar ontwikkelingskansen en daarmee groeipotentie voor bestaande en nieuwe ondernemers. Daarbij dient onder andere te worden gekeken naar de mogelijkheden op het toeristisch vlak van vrijkomende agrarische gebouwen.
- 8) In het ontwikkelen van nieuwe marktkansen is samenwerking tussen het publieke en het private domein van groot belang. De economie houdt zich niet aan absolute grenzen. Naast *citymarketing* wordt daarom meer dan ooit ruimte ingebouwd voor partnerships met samenwerkingsverbanden, zoals de Regio Hart van Brabant en De Langstraat en met de lokale ondernemers en de Stichting Ondernemers Loon op Zand (SOL).
- 9) De gemeente draagt zorg voor periodieke contacten met ondernemers en creëert een constructief ondernemersklimaat.
- 10) De leefbaarheid op het platteland verlangt een evenwichtige balans tussen natuur, landbouw en recreatie: een buitengebied waar plaats is voor de natuurliefhebber, de boer en de recreant. In het kader van de herstructurering van landelijke gebieden is het CDA voorstander van een verruiming van de bestemmingsmogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen, mits de bestemming en de activiteiten duurzaam zijn en passen bij het karakter van de omgeving. Ontwikkeling van landgoederen past in dat beeld.
- 11) Bestaande culturele voorzieningen op lokaal niveau dragen bij aan wederzijds respect. Daarom worden zij zoveel mogelijk in stand gehouden. In het behouden van cultuur heeft de openbare bibliotheek een blijvende positie nodig in onze gemeente.
- 12) De heemkundekringen spelen een belangrijke rol bij het behoud van en zorg voor gemeentelijke monumenten. De gemeente dient zich te beraden op de wijze waarop revolverende middelen van publieke aard worden ingezet bij het restaureren van waardevolle cultuurhistorische elementen.
- 13) De agrarische sector mag meer ruimte krijgen voor diversifiëren, zoals het beheren van het buitengebied en toevoegen van recreatieve functies. De gemeente faciliteert zo nodig.
- 14) In het milieubeleid blijft de gemeente vooral haar wettelijke taken op het gebied van milieu, water, afval en akoestiek naar behoren vervullen.
- 15) Klimaatwijzigingen zoals extreme buien en droogte lijken ook op lokaal niveau meer voelbaar te worden. Op het gebied van waterbeheersing en droogte dienen wij de middelen aangrijpen op zo goed mogelijk op deze klimaatwijzigingen in te spelen en de negatieve effecten op het klimaat te minimaliseren.

- 16) In het kader van de Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS) ziet het CDA mogelijkheden voor zon- en windenergie. Prioriteit is dat zonnepanelen op daken voorgaan op zonnepanelen in het open veld. Het CDA is in beginstel tegen horizonvervuiling en vóór zonnepanelen op bedrijfsgebouwen en gemeentelijk vastgoed. De gemeente heeft hierbij een nadrukkelijke voorbeeldfunctie.
- 17) Leefbaarheid en veiligheid zijn een zaak van iedereen. Daarom dient de gemeente criminaliteit en overlast tegen te gaan door preventief beleid te voeren. Participatie van bewoners moet zoveel mogelijk worden bevorderd. Hiermee verhoog je het gevoel van veiligheid bij de bewoners. Effectieve en interactieve informatie over recente veiligheidsontwikkelingen van en met de gemeente via de website past in dit doel.
- 18) Een veilig gevoel laat geen gedoogcultuur toe. Krachtige voorlichting en 'zacht voor wie niet kan, hard voor wie niet wil' helpt om duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. Hiermee wordt verruwing van het maatschappelijke klimaat tegengegaan. Het CDA kiest dan ook voor een slagvaardig uitvoeren van het veiligheidsbeleid. Dit veiligheidsbeleid kent als basis: bestrijding van geweld en ondermijning, veiligheid op wijkniveau, toezicht en handhaving.
- 19) De gemeente gaat regelmatig in gesprek met verschillende geledingen om van gedachten te wisselen over relevante maatschappelijke ontwikkelingen. Het doel is om de sociale cohesie te bevorderen en te anticiperen op veranderingen op het gebied van integraal veiligheidsbeleid.
- 20) De verdere uitwerking van de transities van de zorgtaken verdient ook de komende raadsperiode nog veel aandacht. We dienen lering trekken uit geleerde lessen en de samenwerking blijven zoeken
- 21) De gemeente dient een stimulerende rol te hebben om het bloeiende verenigingsleven in stand te houden. Elkaar actief ontmoeten in verenigingen en in sport en spel is vanuit meerdere invalshoeken zeer belangrijk, zoals gezondheid en voorkomen van eenzaamheid.
- 22) Wij ondersteunen daar waar mogelijk het verenigingsleven, als maatschappelijke drager van onze samenleving, waarbij geen enkele levensvatbare vereniging mag omvallen. De gemeente is er voor onze maatschappelijke vrijwilligers.
- 23) De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en instanties om invulling te geven aan vroege signalering van mogelijke problemen op het gebied van welzijn en zorg.
- 24) Het CDA wil het maatschappelijk middenveld (kerken, levensbeschouwelijke organisaties, ouderenbonden, gehandicaptenorganisaties etc.) nadrukkelijk betrekken op het gebied van armoedebestrijding en voorkoming van sociaal isolement.
- 25) De groep senioren groeit de komende jaren nog aanzienlijk. Op tal van beleidsterreinen is speciale aandacht op zijn plaats, zonder andere groepen tekort te doen.
- 26) Het CDA is voorstander van een gerichte aanpak van alcohol- en drugsmisbruik en de overlast die dat met zich meebrengt.
- 27) Bestuurlijke vernieuwing is het antwoord op toenemende bovenlokale uitdagingen. De burger heeft recht op inzicht in de financiële ontwikkelingen. Fundamentele keuzes dienen in deze raadsperiode worden gemaakt.
- 28) Het CDA is niet tegen behoud van zelfstandigheid van de gemeente, echter zoals dat nu door de raad is beslist, is het te beperkt en de evaluatiegronden zijn niet voldoende bepaald. Het CDA streeft ernaar om de kwaliteit van de dienstverlening en financiën inzichtelijk en uitlegbaar te maken. Het blijven doorleggen van de rekening naar de burger is geen optie voor het CDA.
- 29) Intensievere en beter georganiseerde samenwerking met omliggende gemeenten is volgens het CDA een *must*. Voor sommige werkzaamheden, zoals personeelsadministratie, belastingheffing, vergunningverlening etc., is dat goed mogelijk. Andere zaken liggen dichterbij onze inwoners en blijven wij lokaal uitvoeren.

BIJLAGE LIJST VAN GERAADPLEEGDE EXTERNE BRONNEN/DOCUMENTEN

De bronnen zijn in het bezit van het secretariaat van het CDA en maken deel uit van dit verkiezingsprogramma. Veel aanbevelingen zijn door het CDA overgenomen. Geen opname in dit verkiezingsprogramma van een hartenkreet of een aanbeveling van een belangenorganisatie betekent absoluut niet dat dit door het CDA is genegeerd. Mocht het onderwerp in de actuele politiek spelen, dan wordt de bron automatisch geraadpleegd.

- 1) Manifest Recht op een Groene Leefomgeving, maart 2021.
- 2) EcLoz, mei 2021.
- 3) CDA-Senioren aandachtspunten GR verkiezingen 2022, mei 2021.
- 4) KBO, 10-PUNTENPLAN VOOR EEN SENIORVRIENDELIJKE GEMEENTE, juli 2021.
- 5) Alcoholpreventie een belangrijk onderwerp voor de gemeenteraadsverkiezingen!, juli 2021.
- 6) Gezondheid in uw verkiezingsprogramma, juli 2021.
- 7) Inbreng van Longfonds voor uw verkiezingsprogramma, juli 2021.
- 8) Brief van Bibliotheek Midden-Brabant aan politieke partijen, juli 2021.
- 9) Vergroot de aandacht voor jeugd - informatie stichting Halt voor de gemeenteraadsverkiezingen, juli 2021.
- 10) Gemeenteraadsverkiezingen 2022 de impact van kanker, augustus 2021.
- 11) Gezondheid in Loon op Zand, september 2021.
- 12) CDA'ers over de plattelandsontwikkeling in Hart van Brabant, september 2021.
- 13) Het Witte Kasteel, oktober 2021.